

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: 00015-2009

Intézményakkreditációs lajstromszám: AL-2222

Programakkreditációs lajstromszám: PL-5673

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Módszertani kézikönyv

Az elhelyezkedést és az önálló életvitelt segítő képzési program hajléktalan emberek számára

2011.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3. oldal
Képzési célok	4. oldal
A résztvevők kiválasztása	7. oldal
Konfliktuskezelés	9. oldal
Véleményvezér és kezelése	10. oldal
Motiváció	12. oldal
Kommunikációs tér	14. oldal
A fizikai tér kialakítása, a képzés helyszíne	15. oldal
Idő, a tanórák időbeni és térbeni keretei	16. oldal
Tanár	18. oldal
Tananyag	22. oldal
Tanóra	23. oldal
Egy óra menete	26. oldal
Állampolgári ismeretek	29. oldal
Szövegértés-ügyintézés, kérelem	38. oldal
Szövegértés óra	41. oldal
Fegyelmezés	49. oldal
Értékelés	51. oldal
Család szerepe	55. oldal
Mivel kerülhetünk szembe az órán?- Megoldási javaslatok	56. oldal

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Bevezetés

A módszertani kézikönyv a Baptista Szeretetszolgálat E. J. SZ. TÁMOP 5.3.3 „Esély a változásra” projektjének keretein belül az Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület által megvalósított „Az elhelyezkedést és az önálló életvitelt segítő képzési program hajléktalan emberek számára” elnevezésű képzés módszereinek összegzésével készült.

A kézikönyvben összefoglalt tapasztalatok, javaslatok ezen a kurzuson alapulnak, de természetesen máshol is alkalmazhatók, figyelembe véve a megvalósítás helyi körülményeit.

Törekedtünk a pedagógiai módszerek, eljárások minél tényszerűbb, ugyanakkor könnyen általánosítható bemutatására, mindazonáltal a módszerek elsősorban a felnőttképzés keretein belül hasznosíthatók igazán.

A módszertani kézikönyv alapjául szolgáló projekt önálló lakhatással nem rendelkező, hajléktalan-ellátásban részesülő, szenvedélybetegséggel érintett felnőttek képességfejlesztésével segítette elő társadalmi reintegrációjukat, elhelyezkedésüket, felnőttképzésbe kerülésüket.

A projekt célcsoportját azok a hajléktalan emberek alkották, akiknek lakhatása nem, vagy csak átmenetileg megoldott, munkaerő-piaci szempontból többszörösen hátrányos helyzetűek, illetve felvállalták szenvedélybetegségüket és motiváltak voltak a változásra.

A tanórai és a tanórán kívüli tapasztalatok bemutatása mellett kitérünk azokra a körülményekre, szempontokra, melyeket egy felnőttképzéssel foglalkozó szervezetnek egy hasonló jellegű képzés kapcsán érdemes figyelembe venni.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Képzési célok

A tanítás-oktatás megkezdése előtt mindenféleképpen fontos a képzési célok pontos meghatározása. A képzési célok sokfélék és szerteágazóak lehetnek, és természetesen a külső tényezők is szerepet játszhatnak benne.

Külső tényezőként jelentkezhetnek a képzést finanszírozó szervezet (Európai uniós vagy hazai finanszírozású pályázatok irányító hatósága, illetve közreműködő szervezetei, helyi önkormányzat, munkaügyi hivatal, stb.) által meghatározott indikátorok, melyek nemegyszer kényszerítő erővel is bírhatnak a projekt megvalósítása és az oktatás eredményessége szempontjából.

Ilyen lehet például a képzést záró vizsgákon elérendő teljesítmény, vagy az egyes modulokat lezáró részvizsgák százalékos eredménye, esetleg a képzést sikeresen befejezők száma. Amennyiben ilyen típusú indikátorokat kell teljesíteni, a résztvevők – és tanáraik egyaránt – rákényszerülnek a mérhető eredmények szerinti tanulási folyamat kialakítására.

Ugyanakkor a reintegrációra irányuló képzések legfontosabb célja az egyéni motiváció fejlesztése, mely egyénenként különböző, más-más célok elérésére irányul, és többek közt ezért is nehezen mérhető átfogó és számszerű eszközökkel.

A képzési célok meghatározása azért is fontos, mert a képzés ideje alatt mindvégig ezek a célok fogják meghatározni a képzés menetét. Ez egyben felveti azt a kérdést, hogy a képzés ideje alatt mennyiben módosíthatóak ezek a célok, a csoport összetételétől vagy egyéb körülményektől függően. Előfordulhat például, hogy sokadik nekifutásra sem sikerül valakinek a képzés időszaka alatt a modulzáró vizsga vagy a záróvizsga teljesítése. Gondot jelenthet az is, ha valaki a vizsgáktól való félelmében, illetve a megfelelés kényszere miatt nem képes megfelelően koncentrálni, esetleg a képzés feladásán gondolkodik.

Lehetőség szerint törekedjünk a képzési célok egyszerű és tömör összefoglalására, és ezeknek alárendelve határozzunk meg egyéb részcélokat. A képzési céloktól ezután ne térjünk el, hanem a részcélok módosításával, újragondolásával kezdjük a problémák megoldását.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Részcélok lehetnek az egyes órákon elérendő eredmények például, esetleg eszközként felmerülhet a vizsgákra való külön felkészítés, vagy azok megismétlése.

Az OTE által megvalósított felnőttképzés általános célja a kulcskompetenciák fejlesztése volt, valamint az, hogy a résztvevők minél nagyobb arányban legyenek képesek „önerőből” változtatni életükön, képessé váljanak az önálló életvitelre, kikerüljenek a hajléktalan ellátásból, elhelyezkedjenek a munkaerőpiacon, illetve felnőttképzés keretében szakmát szerezzenek.

A kulcskompetenciák meghatározásánál az Európai Unió irányelveit vettük alapul, eszerint az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia, a digitális kompetencia, a tanulás tanulása, a személyközi és állampolgári kompetenciák, valamint a kulturális kompetencia fejlesztését tűztük ki célul.

Részcéljaink voltak:

- szociális készségek erősítése;
- állampolgári készségek erősítése;
- önálló életvezetési készségek erősítése;
- írás, olvasás, számtani műveletek végzésének fejlesztése;
- megértés, beszéd, az információk kezelésének képessége; együttműködés, kommunikáció;
- kreatív gondolkodás, döntéshozatal, problémamegoldás, előrelátás, hatékony tanulás, érvelés, felelősség, önértékelés, együttműködés, az információk kezelésének képessége;
- felzárkóztatás (szakképzésbe való bekapcsolódás segítése);
- felkészítés a munkavállalásra, a projektrésztvevők tájékoztatása a munkával kapcsolatos jogaikról, a legális munkavégzés előnyeiről;
- alapvető számítógépes ismeretek megszerzése.

A felnőttképzésben oktatott tárgyak, modulok kiválasztásakor a képzési céloknak megfelelő modulokat választottuk, törekedtünk a képzési célok minél nagyobb lefedésére. A megvalósított képzés keretében állampolgári ismereteket, matematikát, kommunikáció - szövegértés - ügyintézés - kérelem megírását, digitális írástudást oktattunk hétről hétre, valamint ezeket kiegészítve protokoll - etikettet, tanulástechnikai-

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

módszertani tréninget (hatékony tanulás), álláskeresési klubot a tanulási- és munkamotiváció erősítésére, önismereti - konfliktuskezelési - csoportépítő tréninget, valamint egészség, higiénia, elsősegélynyújtás, szenvedélybetegség klubot, háztartási ismeretek és önálló életvezetés klubfoglalkozásokat tartottuk.

Nem szerepelt eredeti célkitűzéseink között az idegen nyelvi ismeretek oktatása, lévén, hogy a projekt időkerete erre nem biztosított lehetőséget, valamint a résztvevők tudásszintje sem tette volna ezt eredményessé. Ugyanakkor több csoporttag jelezte nyelvtanulási igényét, aminek kapcsán érdemes megfontolni egy, a célcsoport számára megfelelő szintű idegen nyelvi kurzus tervének kidolgozását.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

A résztvevők kiválasztása

A képzési célok sikeres megvalósítása függhet attól, hogy mennyire sikeres a megfelelő összetételű csoport kiválasztása, akiket képezni szeretnénk.

A projekt képzési tervében már meghatározásra került az a célcsoport, akiket a képzésbe szeretnénk bevonni. A célcsoport meghatározásnak megfelelő személyek közül időben, legalább a képzés tervezett kezdése előtt egy hónappal meg kell kezdeni a toborzást.

Mindenképpen célszerű az érdeklődők körét minél jobban kiszélesíteni, és azokat a résztvevőket kiválasztani, akik a legmegfelelőbbek mind motiváltságukat, mind képességeiket tekintve a képzésben való részvételre.

Kikből álljon csoportunk? Heterogén, avagy épp ellenkezőleg, homogén legyen az összetétel? Mindkét nem tagjai közül válasszunk résztvevőket, vagy törekedjünk férfi illetve női csoportok kialakítására?

A résztvevők korösszetételét tekintve érdemes néhány szempontot figyelembe venni.

Mivel képezni és ez által életpályájuk módosítására szeretnénk őket rábírnunk, célszerű a 20-40 év közötti korosztályt megjelölnünk. Dönthetünk úgy, hogy fiatalokat képezünk, bennük minden bizonnyal nagyobb lesz a kezdeményezőkészség, s talán fogékonyabbak lesznek az új ismeretekre, míg az idősebbek esetében a gyakorlati tapasztalataik vagy éppen a kitartásuk jelenthet előnyt.

A nemek kérdése kapcsán nehezebb határozott véleményt alkotni. Alkothatunk homogén csoportokat, ilyenkor könnyebben tudjuk erősíteni a csoportot összetartó kohéziós erőt, de a kétnemű csoportnak is megvannak az előnyei, a férfiak és nők együttműködése sokszor határozottan előnyös a csoportdinamika szempontjából. Másképpen látják ugyanazokat a helyzeteket, másképpen reagálnak, amely inkább segíti a csoport jó együttműködését, mint hogy konfliktusforrást okozzon. Fontos az egyéni, és a közösen végzett munka minél sikeresebbé tétele szempontjából a csoport tagjainak együttműködése, mely a képzés befejezése után is megmaradhat, és segítséget nyújthat más célok eléréséhez.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Általánosságban elmondható, hogy az azonos vagy hasonló életkor, tudásszint, élethelyzet, stb. szempontjai szerint kialakított csoport hatékonyabban oktatható, hiszen csökken a differenciálásra való igény, hamarabb kialakul és eredményesebb a közös munka.

Természetesen bármilyen gondos előzetes szűrés sem teszi lehetővé, hogy tudásszintjüket tekintve egyforma képességekkel rendelkező jelentkezőket válasszunk ki. A különböző tudásszintű felnőtt tanulók párhuzamos tanítása, differenciálása megoldást nyújt erre a problémára, - amire a későbbiek során még kitérünk -, ugyanakkor a csoport jó együttműködése, összetartása miatt fontos a konfliktusok azonnali és hatékony kezelése.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Konfliktuskezelés

Bármilyen összetételű csoportban, bármikor találkozhatunk, és találkozni is fogunk konfliktussal. A szó eredetét tekintve a konfliktus a latin *confligere* szóhoz vezethető vissza, amely fegyveres összeütközést jelent. Mivel a köztudatba kellemetlen eseményként került be, a vele kapcsolatos értékelésekben manapság is gyakran társítanak hozzá negatív tartalmakat, értelmezéseket, érzéseket, és mint nem kívánatos eseményt tartják számon. Emellett a sok sikertelen konfliktuskezelés eredményeképpen megélt negatív tapasztalat is rányomja bélyegét a konfliktusokról való gondolkodásra.¹

Ennek ellenére a konfliktusok lehetnek segítő erejűek, csoportdinamikát, jellemfejlődést elősegítő események, akkor, ha a konfliktust avatottan kezelik.

A szociológiai konfliktusfogalom három megjelenési formával számol: (1) a felek megpróbálnak hatni egymásra, megpróbálják módosítani egymás magatartását; (2) a felek sajátos tudati és érzelmi folyamatokat élnek meg, amelyeknek előzményei, kísérői vagy következményei a tevékenységi szinten jelentkező összeütközések; (3) a felek, mint a társadalmi viszonyrendszerek részesei, szereplői kerülnek egymással konfliktusba (Cseh-Szombathy; 1995).²

Ezen csoportosítási lehetőségek mindegyike is azt feltételezi, hogy a csoportot alkotó résztvevők rendelkeznek saját konfliktuskezelési stratégiákkal. Fontos azonban számolnunk azzal a ténnyel, hogy a résztvevők saját konfliktuskezelő módszerei nem minden esetben alkalmasak a megfelelő megoldást nyújtani, vagy éppen nem elfogadható eszközöket tartalmaznak. Ekkor a konfliktuskezelés részeként beemelhetjük eszköztárunkba a kérdéskör demokratikus megvitatását, egymás tapasztalatainak meghallgatását.

¹ Szőke-Milinte Enikő: Pedagógusok konfliktuskezelési kultúrája. Új Pedagógiai Szemle. 2004.január.

² U.o

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Véleményvezér és kezelése

A kommunikációelmélet használja a véleményvezér fogalmát. A kifejezést Elihu Katz és Paul Felix Lazarsfeld alkották meg 1955-ös tanulmányukban, melynek címe: *Personal Influence: The Part Played by People in the Flow of Mass Communication* (1955). Eszerint az információkat a befolyásos – vagy annak tartott – emberek személyközi viszonyaikon keresztül interpretálják. Ezen befolyásos személyeket nevezi Katz és Lazarsfeld véleményvezéreknek. Tehát a véleményvezérek a véleményáramlásban, véleményalakulásban kulcspozíciót foglalnak el. Egy-egy vitatott kérdésben a közösségen (csoporton) belül nagyobb presztízzsel rendelkeznek, mint a többiek. Ahhoz, hogy valaki véleményvezérré válhasson, nyitottabbnak kell lennie a kívülről jövő információra, mint társainak.³

Csoportunkban is találkozhatunk egy (esetleg két) véleményvezérrel, vagyis olyan résztvevővel, aki személyiségénél fogva hatással bír a csoport többi tagjára, képes véleményük befolyásolására. Amennyiben több ehhez hasonló személyiséggel bíró résztvevőnk van, figyelniük kell a köztük várható feszültség kezelésére, az esetleges konfliktusok feloldására.

A csoportdinamika szempontjából a véleményvezér bevonása, a kooperáció kialakítása döntő lehet a felmerülő kérdések, problémák rendezése kapcsán, ugyanis amikor gyorsan szeretnénk a csoport együttműködését elérni, vagy egyöntetű véleményt hallani, nem mindig törekedhetünk a kérdés demokratikus megvitatására, mivel ez nem mindig hoz gyors és egyértelmű eredményt, sokkal inkább elképzelhető egy hosszadalmasabb, és kompromisszumos (tehát eredeti céljainktól eltérő) megoldás megszületése.

A diktatórikus véleménybefolyásolás a tanár részéről nyílt szembeszegülést válthat ki, még akkor is, ha véleménye megegyezik a csoporttagok egy részének véleményével, és ez egyaránt rossz a későbbi közös munka és a közvetlen cél megvalósításakor.

³ <http://ktnye.akti.hu/index.php/V%C3%A9lem%C3%A9nyvez%C3%A9r>; 2010. 02. 12.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Ilyenkor a legcélszerűbb a véleményvezér – csoport előtti – meggyőzése, véleményünk vele szembeni elfogadtatása. Amennyiben ő elfogadja véleményünket, a többiek is sokkal inkább lesznek hajlandóak annak elfogadására, még akkor is, ha az a kezdetekben nem tetszett nekik.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Motiváció

Mi is a motiváció? A motiváció szó a latin eredetű movere igéből ered, melynek jelentése mozogni, mozgatni. A motiváció meghatározza az egyén aktivitásának mértékét, a viselkedés szervezettségét és hatékonyságát.

A tanulási folyamat csak akkor lehet eredményes, és a már meghatározott képzési céljainkat is csak akkor érhetjük el, ha a résztvevő kellően motivált a tanulás irányában, és ezt a motivációját kellően hosszú ideig fenntartja.

Általában a szakirodalom (Rogers, Gordon, stb.) a belülről kezdeményezett tanulást tekinti sikeresnek, a kívülről kikényszerített tanulás e vélekedés szerint ritkán vezet eredményre. Célcsoportunk esetében fokozottan igaz ez az állítás.

A korábban említett képzési céljaink között szerepelt az önálló továbbtanulás elérése. Amennyiben azt szeretnénk elérni, hogy tanulóink képesek legyenek az önálló tanulásra, el kell érniük azt, hogy magukban érezzék az ismeretszerzésre vonatkozó késztetést, vagyis fel kell ébreszteni bennük a tanulásra irányuló motivációt.

A felnőttoktatásról általában elmondható, hogy a résztvevők jelentős része egyáltalán nem motivált a tanulást illetően. A többség általában külső körülmények hatására kezdi meg a tanulást.

A megvalósított projektre is igaz, hogy a képzés megkezdésekor szinte senki nem volt motivált a tanulásra, ezért a motivációt lépésről lépésre igyekeztünk felkelteni.

Az elsődleges célunk az volt, hogy a projektben résztvevők minden képzési napon a lehető legnagyobb számban legyenek jelen. Az ezt akadályozó külső tényezőket főállású szociális munkások alkalmazásával igyekeztünk megoldani a projektben.

A jelenlétre szorgalmazó elsődleges eszközként a napi képzési (pénzbeli) támogatás szolgált. Erre a projekt lehetőséget adott, s a résztvevők számára is „kifizetődő” volt minden nap jelen lenni. A

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

projektrésztvevők minden foglalkozáson való jelenlétük után, a nap végén vehették fel a 2000 Ft-os összeget. A résztvevőknek lehetőségük nyílt a takarékoskodásra is, mely során egyéni döntésüknek megfelelően kapták meg az összegyűjtött pénzüket.

Elmondásuk szerint jelentős részüket motiválta a képzési támogatás a projektben való részvételre.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Kommunikációs tér

A sikeres tanulási folyamatnak, a jó tanár-diák viszonynak, a feszültségmentes környezetnek feltétele egy jól működő közös kommunikációs tér kialakítása. Ez egyszerre jelent valós fizikai helyszínt, ahol a kommunikáció megvalósul, és egyszerre jelenti a közlésfolyamat részeként szolgáló csatornát, a kommunikáció két részvevőjének viszonyát is.

A kommunikációs tér, vagy nevezhetjük „segítő légkörnek” is, lesz a helyszíne az ismeretek átadásának, a közös véleménycserének, de mindemellett más témájú kommunikációnak is teret ad.

Ez azt jelenti, hogy a tanulási folyamat során ebben a kommunikációs térben szabadon lehet mozogni, megszakítani az óra menetét, enni vagy beszélni a személyes problémákról stb.. A diákok a tanárokkal együtt ebben a térben egyenrangúak, nem határolódnak el egymástól. Nincs külön tanári szoba, tanári WC vagy éppen étkező. Adott esetben együtt vannak a szünetben, vagy együtt dohányoznak az erre kijelölt helyen.

Itt hosszasan beszélhetnénk a különböző közösségi terekben rejlő motivációs lehetőségekről, de a sok lehetőség közül ezt külön érdemes kiemelni, már csak a célcsoport korösszetételét tekintve is. A dohányzás társadalmi funkciói erős összetartozást képesek kialakítani, még egy heterogén csoport tagjai között is. A közös rágyújtás, a rituálé, az összetartozás érzése mind alkalmasak arra, hogy a tanár (aki nem feltétlenül dohányos, de csatlakozik a társasághoz) és a diák hamar egyenrangú félként jelenjen meg egy kommunikációs térben. Hamar kialakulhat az összetartozás érzése, hamarabb beszélnek a résztvevők személyes vagy az őket érintő kérdésekről. A kialakult viszonyt már könnyű fenntartani a tanórai keretek között is.

Természetesen minden térnek vannak keretei, de fontos, hogy ezeknek a kereteknek a kijelölése is közösen történjen, vagy ha ez már megtörtént, - lévén, hogy egy intézmény hosszabb ideje működik -, akkor ezeket a kereteket mindenki elfogadja és tudomásul vesze, régiek és újak egyaránt. Tehát a közös munkát ezeknek a kereteknek a kijelölésével kell kezdeni.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

A fizikai tér kialakítása, a képzés helyszíne

Célszerű a képzés teljes időtartamára egy tanteremben tartani a foglalkozásokat, és azt úgy berendezni, hogy a résztvevők magukénak érezhessék. Legyen egy saját helyük a teremben, ahol a füzeteiket, egyéb eszközeiket tarthatják, egy szekrény vagy egy polc, a lehetőségekhez képest.

Projektünkben a résztvevők saját dossziéjukban tarthatták a képzéshez szükséges anyagaikat, füzeteiket és a képzés időtartama alatt tablót is készítettek magukról és családjukról. Emellett plakát, saját értelmező szótár (az elhangzott ismeretlen szavakból), csoportos és egyéni rajz készült a modul elején megtartott csoportépítő tréningen.

Természetesen a tanterem legyen alkalmas a tanításra, legyen világos, a belső berendezés jól alakítható. Ez elsősorban az asztalokra és a székekre vonatkozik, mivel a differenciálás, illetve más tanításmódszertani tanári elképzelések (pl. a tréningeknél körben vannak a székek) megkívánhatják a terem egyik óráról a másokra történő átrendezését.

A tanári módszerek befolyásolhatják, hogy mely eszközökre milyen mennyiségben van igény, de mindenféleképpen szükséges egy szemléltető tábla használata, mely mindenki számára jól látható helyen legyen elhelyezve.

Egyéb jellemzőket figyelembe véve fontos lehet a közvetlen internet elérés biztosítása, ami megkönnyítheti a tanórai munkát, amennyiben gyorsan szeretnénk szemléltető példát, képet vagy egyéb forrást keresni a diákok számára. Ezek lehetnek: projektor, laptop vagy könnyen hozzáférhető személyi számítógépek.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Idő, a tanórák időbeni és térbeni keretei

Mettől meddig tart az óra? Mennyire pontos az órakezdés? Mennyit lehet késni? Mikortól meddig van a szünet? Ezek a kérdések korosztálytól függetlenül minden oktatásban résztvevőt érdekelnek, ezért érdemes ezeket már az első alkalommal tisztázni. Természetesen az órarend kialakítása már a képzés megkezdése előtt megtörténhet.

Az órarend, illetve a tanórák hosszának kialakításakor érdemes a 45-50 perc időtartamot alapul venni. Ennél rövidebb idő alatt nem könnyű a tervezett tananyagot átadni, ennél hosszabb ideig a résztvevők nem képesek koncentrálni, figyelmüket összpontosítani.

A szünetek hossza általában 10 perc, ami alkalmas arra, hogy a dohányzók élhessenek szenvedélyüknek, és mindenki felfrissülhessen, de arra már nem elég, hogy valaki távolabbra menjen, elhagyja a képzés helyét akár bevásárlási, akár ügyintézési célból.

Ugyanakkor egyes foglalkozások, tréningek, klubok óráinak hossza a feladat elvégzésének függvénye. Mivel gyakran mindenki elmondja a véleményét egy adott témával kapcsolatban, azt nem lehet megszakítani, így ha egy-egy témának a végére jutottunk, akkor érdemes szünetet tartani. Ezt előzetesen tisztázni kell a résztvevőkkel is, hogy ne érje őket meglepetésként, ha egy-egy szakasz 65-70 percig is eltart szünet nélkül. Természetesen ilyenkor a szünetek is meghosszabbodnak.

Mindenképpen érdemes egy hosszabb, akár egyórás ebédszünetet is az órarendbe tervezni, bár arra számíthatunk, hogy az ezt követő órákon a résztvevők teljesítménye csökkenni fog.

Az időbeni keretek kijelölésénél érdemes tisztázni az időkeretekhez való ragaszkodás, a pontos órakezdés kérdését. Célunk lehet, hogy a résztvevők sajátítsák el a munkavállalói kompetenciákhoz is sorolható pontosságot, megbízhatóságot. Ennek alapfeltétele az órákon való pontos megjelenés. Ez ugyanakkor a tanár részéről is kötelezően teljesítendő „feladat”, hiszen egy olyan dolog számonkérése, amit maga a tanár sem tart be, erősen csökkentheti a tanulók motivációját, és őket sem motiválja pontosságra.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

A sikeres motiváció kialakításának következő lépése a megfelelő tanár-diák viszony kialakítása. Ennek alapvető feltétele a megfelelően képzett szakemberek kiválasztása.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Tanár

Melyek a jó tanár ismérvei?

Néhány tulajdonság a fontosabbak közül:

- Fontos, hogy a tanár elfogadja a munkatársait (tanítványait), figyeljen rájuk, értse meg őket, és juttassa is ezt kifejezésre.
- Fontos, hogy a résztvevők érezzék, hogy a tanár és diák között nincs alá- és fölérendeltségi viszony, egyenrangú félként ülnek egymással szemben, és a tanár figyelembe veszi a személyes problémáikat is. Ennek a légkörnek a megteremtéséhez elengedhetetlen, hogy a tanár személyisége alkalmas legyen erre, kellően nyitott és elfogadó legyen. Természetesen az ismeretek átadásánál legyen érzékelhető a tanár irányító szerepe, tudjon figyelmet felkelteni, és azt fenntartani.
- A tanár személyének hitelesnek kell lennie, legyen egyértelmű, hogy tudása, felkészültsége teszi őt képessé az ismeretek átadására, nem pedig a szerepe. Ez nem jelenti azt, hogy egy jó tanárnak minden kérdésre tudnia kell válaszolni, sőt akkor igazán jó tanár, ha ismeri korlátait, képes beismerni, hogy nem tudja a választ, de természetesen a következő alkalomra utánanéz.
- A tanárnak feltétel nélkül elfogadónak és megértőnek kell lennie a résztvevő személyiségével kapcsolatban korra, nemre, bőrszínre, vagy éppen vallási-politikai hovatartozásra való tekintet nélkül.
- Tudnia kell elfogadni és megfelelően kezelni a másik fél érzelmeit, ügyelve annak érzékenységre, és arra, hogy ez a többi résztvevővel való közös munkát ne hátráltassa.
- Tudnia kell, hogy kik a rá bízott felnőtt tanulók, honnan jöttek, milyen családi háttérrel rendelkeznek.
- Fontos továbbá tudatosítania magában, hogy diákjai korábbi tanulmányaik során szinte biztosan kudarcként élték meg a tanulási folyamatokat, egyes tárgyak tekintetében különösen, - ilyen például a matematika. Különös tekintettel kell erre lennie a tanárnak az értékelés folyamatában.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Esetünkben az értékelés eszköz, nem pedig cél a tanulási folyamat tekintetében. A tanárnak mindamelllett, hogy mérnie kell a tanulók teljesítményét, az értékelés során mindig tisztában kell lennie azzal, hogy a pozitív értékelés a sikeres motiváció egyik lehetséges eszköze.

Felmerülhet persze a kérdés, hogy egy szinte értékelhetetlen teljesítményt nyújtó tanulót hogyan lehet pozitívan értékelni?

A jó tanár személyiségéhez kapcsolódó fontos szempont, hogy az egyes diákokat mindig saját magukhoz mérje, ne egy vélt vagy valós objektív mutatóhoz, ami az adott esetben általában a többi diák eredménye lehet. Mindemelllett találnia kell egy pozitív pontot a teljesíteni nem tudó vagy nem akaró diák tudásán vagy személyiségén, órai munkáján, ami valós okot adhat a pozitív megerősítésre.

Ez a biztos pont lesz az, amire építve –élve az arkhimédészi hasonlattal – ki tudja majd mozdítani a földet, elkezdheti a tanuló belső motivációjának felkeltését.

Nagyon fontos, hogy a tanár a tanulási folyamat minden szakaszában kerülje a negatív megerősítést („*Na, látom, ezt sem tudtad!*”), és csak a pozitív megerősítés eszközével éljen („*Ügyes vagy! Jól csináltad!*”). Figyeljen arra, hogy **mindig** dicsérje, értékelje a jó választ, a jó teljesítményt.

A feladatok kiválasztásánál is egyaránt kell ügyelni a differenciálásra és a fokozatosságra. Olyan feladatok megoldásával kell kezdeni a közös munkát, melyek sikeres megoldása nyilvánvaló a résztvevők számára, majd ezt követően lehet a feladatokat a fejlesztéssel együtt egyre nehezebbé tenni.

Sokat segít, ha gyorsan elérhető és látványos a feladat megoldása. Az pedig, ha az órán elkészített alkotást hazavihetik a résztvevők, kész főnyeremény a motiváció szempontjából. Ilyen lehet például a szalonnasütő vas készítése vagy a saját bicikli megszerelése a műhelyben.

Nagyon fontos megemlíteni a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű célcsoport esetében, hogy bár a felnőttképzési törvény szerint az oktatás feltétele a diploma, de a szakirányú végzettségnél fontosabb az, hogy az oktató a célcsoportot ismerje, szokásait értse és fogadja el.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

A motiváció felkeltése során a tanár szerepe után hasonlóan fontos az átadandó tananyag is. A résztvevőknek mindig tisztában kell lenniük azzal, hogy mit és miért tanulnak, és hogy ennek mi a haszna rájuk nézve akár rövid, akár hosszú távon.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Tananyag

A résztvevők tisztánlátásának fenntartása a tananyag tekintetében folyamatos kell, hogy legyen. Az is segítheti ezt, ha a lehetőségekhez képest teret biztosítunk a résztvevőknek arra, hogy beleszólhassanak a tananyag összeállításába, vagy megjelölhessenek őket a tananyag kapcsán érdeklő témákat.

A tanulás akkor lesz igazán sikeres, ha a diákokat érdekli az elsajátítandó tananyag, ekkor a motiváció fenntartása is sokkal kevesebb erőfeszítést fog igényelni. Amennyiben a tananyag nem érdekli a diákokat, könnyen elterelődhet figyelmük az adott feladatoktól, és motivációjuk másfelé fordulhat.

Szintén fontos, hogy lehetőség szerint ne alakuljon ki különbség az egyes modulok-tantárgyak fontosságát vagy hasznosságát illetően.

Természetesen a diákok különbséget tesznek az egyes tárgyak között személyes beállítottságaiknak, tudásuknak megfelelően. Ennek ellenére tudatosítani kell bennük – minden tanárnak egyaránt –, hogy mindegyik órán kivétel nélkül számukra fontos és hasznos ismeretek hangzanak el. Ezek olyan ismeretek, melyek a gyakorlati életben használhatóak. Az elméletre épülő, de a mindennapi élet gyakorlatához igazodó példákkal közelebb lehet hozni a tananyagot a résztvevőkhöz. A célcsoport esetében az is fontos motiváció lehet, hogy a gyerekeiknek tudnak segíteni a házi feladat megoldásában.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Tanóra

A legtöbb időt a tanár és diák közösen a tanórákon fogja együtt eltölteni. A tényleges munka, a képzési célok megvalósítása is itt történik, nyugodtan állíthatjuk tehát, hogy az órák megtartása a projekt egyik legfontosabb részét képezi.

A tanórák közül fontosságban is kiemelkedik az első tanóra. Itt találkozik a tanár elsőként az összes résztvevővel, itt szerzik meg egymásról az első benyomást, ezért is fontos, hogy a tanár előre készüljön fel erre az eseményre. Mivel a tanulókról, a csoport összetételéről, a csoportdinamikáról még nincs pontos képe, többféle óramenetre is készülnie kell.

Az első óra

Az első tanórát a tanár, beszélgetéssel kezdje, ennek célja a ráhangolódás, a pozitív, elfogadó légkör kialakítása, a tanár számára pedig lehetőséget nyújt egy gyors állapotfelmérésre.

Miről essen szó?

A tanár mutatkozzon be, mondjon el néhány szót magáról, családi körülményeiről. Éreztesse azt, hogy ő is ember, őt is foglalkoztatják egyes dolgok, szeret pihenni, van hobbija stb. Ettől a diákok közelebb érezhetik magukhoz a tanárt, aki ezzel a néhány szóval megkezdheti a közös kommunikációs tér kiépítését.

Ezután sor kerülhet a kommunikációs tér határainak kijelölésére is. Ennek egyik sarkalatos pontja lehet a megszólítás módja. A meglévő alá- fölérendeltségi viszonyt ugyan csökkentheti, ha a tanár bemutatkozik a diákoknak, de ha ezt követően magázni kezdi őket, és ezt is várja el tőlük, kevés esélye lesz a jól működő kommunikációs tér kialakítására.

Marad tehát a tegezés, és a tanár azt is mondja meg, hogyan szólíthatják meg őt a résztvevők.

Ezt követően a tanár kérje meg a diákokat, hogy mutatkozzanak be, és mondjanak néhány szót magukról. Fontos, hogy jegyezze meg a nevüket, a következő, de legkésőbb a harmadik órára minden diákot a nevének kell szólítania! Ezzel azt tudja érzékeltetni, hogy minden egyes diák fontos neki, és a megszólítás

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

bizalmivá válásával ismét tehet egy lépést a még fennálló távolság csökkentésére.

Természetesen meg kell kérdeznie, hogy hogyan használják nevüket a résztvevők, akinek két keresztnév van, melyiket használja, milyen becéző megszólítást enged meg, s melyiknek nem örül, stb.

A tanár ismertesse a képzés kereteit, mutassa be a termet, mi hol található, mit és hogyan lehet használni, melyek a tanítás (már ismertett) időbeni keretei, stb. Ezt követően mutassa be azokat a szabályokat, amelyeket a tanórák keretein belül vár el a diákoktól, és állapodjon meg ezek betartásának szükségességéről vagy hasznosságáról.

Ilyen pl. az órai mobiltelefon használat kérdése. A felnőttoktatásban tanulók, főként a családos, gyerekeket nevelő anyukák számára fontos lehet, hogy a nap bármely szakában elérhetőek legyenek, ezért ne követeljük meg a mobiltelefonjaik kikapcsolását. Megoldás lehet, hogy az óra zavartalansága érdekében a telefont rezgő üzemmódra állítják, hívás esetén pedig a beszélgetést a termen kívül bonyolítják le.

Neuralgikus pont lehet az órán történő egyéb „cselekvés”, evés, beszélgetés tiltása is. Általánosságban is elmondhatjuk, hogy érdemes minél kevesebb szabályt, illetve tiltást megfogalmaznunk, mert akkor kevesebb szabály betartatásáról kell gondoskodnunk. Amennyiben az általunk fontosnak tartott, és természetesen a tanulók által is elfogadott szabályok betartásában és betartatásában nem vagyunk következetesek, a tanári tekintélyünk kérdőjeleződik meg. Ha a diákok úgy érzik, hogy a tanár „puha”, nincs ereje a szabályok betartására és betartatására, egyéb téren is semmibe fogják venni a szabályokat, nem lehet őket majd fegyelmezni a keretek betartására, és ami a legfontosabb, tanulásra bírni.

Ami az evést, beszélgetést illeti, érdemes engedélyezni, tehát hagyni ezeket, a dolgokat, azzal a kitéttel, hogy az óra menetét nem zavarhatják.

Az első óra további részében érdemes bemutatni a tananyagot. Mit, mennyi idő alatt, milyen szakaszokban fognak majd tanulni a résztvevők, mikor kerül sor a vizsgák megtartására, és azokon mi lesz a követelmény.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Érdemes megkérdezni a diákokat, hogy ők mivel egészítenék ki a tananyagot, az egyéni érdeklődésüknek megfelelően mivel szeretnének még foglalkozni az órák keretén belül.

A felsorolt tevékenységek általában kitöltik az első óra időkeretét, ezért a tényleges tanítással érdemes csak a második órától foglalkozni.

Az első, második órán fel kell mérni a csoport tudásszintjét, az egyes résztvevők kompetenciáit, majd erre építve elkezdődhet a tananyag strukturálása, személyre szabása.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Egy óra menete

Egy átlagos napon köszönéssel kezdjük az órát, és ekkor egy gyors pillantással mérjük fel, hogy kik vannak jelen, kik a hiányzók.

Érdemes megnézni, hogy melyik résztvevő milyen állapotban van, elég kipihent-e, képes lesz-e figyelni, ezt a figyelmet mennyire tudja fenntartani.

Van-e olyan diák, akinek rosszkedve van? Mi lehet ennek az oka, ha tudunk, kérdezzünk rá! Lehet, hogy beteg, a foga fáj, vagy szerelmi bánata van, egyik sem teszi őt képessé a közös munkára.

Ez a néhány perc egyfajta diagnózis arról a pillanatnyi állapotról, amivel kezdeni kell a munkát, de fontos, mert adott esetben ez az állapot befolyásolhatja az egész napos munkavégzést is.

Amennyiben valamelyik diákunk beteg, illetve nincs olyan állapotban, hogy részt vegyen az órán, küldjük haza, vagy ha ez nem lehetséges, bízzuk meg külön feladattal.

A gyors állapotfelmérés után folytassuk a bemelegítő beszélgetést. Ennek témája bármilyen hétköznapi dolog lehet, mi történt aznap a nagyvilágban, milyen híreket hallottak, mi foglalkoztatja őket, mi történt velük, ha nem akarnak a résztvevők megszólalni, akkor a tanár magáról, a vele történt dolgokról meséljen.

Ezalatt a tanár eldöntheti, hogy milyen módszerrel dolgozik a diákokkal aznap, a differenciálás valamely formáját, a csoportmunkát vagy a frontális óravezetést választja. Természetesen ezt előzetesen is eldöntheti, de ezt a döntését célszerű a résztvevők aktuális igényeihez, állapotához igazítani, mert az óra sikere a résztvevők motivációján múlik. A motivációt erősen befolyásolhatják más szempontok is. Nem mindegy például számukra, hogy a tanóra június közepén péntek délután, kánikulai hőségben vagy november végén hétfő reggel, ködös időben kerül megtartásra.

A beszélgetés folyamán, ha még nem történt volna meg, a tanár alakítsa ki az ülésrendet, ha szükséges rendezzék át közösen a termet. Ez annak megfelelően történjen meg, hogy mindenkivel tudjon

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

szemkontaktust felvenni, - ezt a bevezető beszélgetés folyamán mindenkivel tegye meg!-, ne adjon lehetőséget az elkülönülésre, a háttérbe húzódásra.

Az óra kezdetén a tanár ismétlje át a résztvevőkkel közösen, hogy mi történt az előző órán, melyek voltak azok az ismeretek, kulcsfogalmak, amelyekre az aznapi óra épül. Az esetlegesen hiányzott tanulók számára a tanár vagy az általa felkért tanuló tartson egy rövid, maximum két-három perces összefoglalást az előző óráról.

Az óra során a tanár vonja be a résztvevőket egyenként vagy kisebb csoportokban a munkába, még akkor is, ha a frontális óravezetést választotta. Mindenkit szólítson meg az óra során, azokat különösen, akik nem akarnak részt venni a munkában vagy éppen zavarják az óra menetét. Erre különösen alkalmasak a szerepjátékok, ekkor az órához kapcsolódóan az előforduló fogalmat, szituációt játsszák el a diákok. Itt a szerepek kiosztásánál érdemes az ellentétekre figyelni, a csendesebb, visszahúzódó fiatal domináns pozícióba, míg a nagyhangú, erőteljes személyiségűeket alárendelt szerepbe helyezni. Konkrét példával megvilágítva: történelem tanítás során a hűbéri rendszer bemutatásakor a hűbérúr-hűbéres vagy éppen a földesúr-jobbágy társadalmi helyzetének szemléltetése, jogaik és kötelezettségeik összegyűjtése során lehet ez feladat.

Nagyon fontos annak ellenőrzése, hogy az órán elhangzott ismereteket a résztvevők hogyan rögzítik. Amennyiben jegyzetelnek, ne egymástól kérdezzék meg a nem értett szavakat, a tanárt szólítsák meg, ügyeljenek a fogalmak, nehezen kiejthető kifejezések helyesírására, azok pontos rögzítésére. Ezeket a tanár többször ellenőrizze az óra során, megnézve és javítva jegyzeteiket. A nem jegyzetelő résztvevők esetében mindig jelölje meg számukra, hogy az óra anyagát hol és milyen formában találják meg az előző órák anyagaiban (portfólió), az interneten vagy más helyeken.

A személyre szabott anyagátadás nem teszi lehetővé a tankönyvek használatát, ezért minden tanár a tanmenetre támaszkodva készíti el az aktuális óra anyagait, feladatait.

Fontos a tananyag sikeres rögzítése céljából, hogy az órán elhangzott szakszavak, idegen eredetű

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

kifejezések mindig rögzítésre kerüljenek, pontos és rövid jelentésükkel együtt. Erre a célra érdemes egy, a teremben mindenki számára látható „szótár” készítése, amely a képzés ideje alatt folyamatosan bővíthető.

Ha a tanár észleli a figyelem lanyhulását, lépjen ki az óra menetéből, függessze fel a munkát, váltson teljesen más témára, meséljen, vagy meséltessen el egy viccet, ha az nem zavarja az óra menetét, hallgassanak közösen zenét, mozogjanak, stb., majd folytassák a munkát.

Az óra végén szintén beszélgessenek, a tanár foglalja vagy a résztvevőkkel foglaltassa össze az óra anyagát, emelje ki a fontosabb fogalmakat, neveket, még egyszer ellenőrizze a jegyzeteket, és ekkor is, mint ahogy az óra során mindig, adjon lehetőséget kérdések feltevésére. Kérdezze meg, hogy milyen volt az óra, mit csináljon legközelebb másként, a következő órán mi szerepeljen stb.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

A fenti módszerek szemléltetéseképpen a továbbiakban bemutatunk két, az állampolgári ismeretek, illetve a szövegértés-ügyintézés, kérelem tárgyak témaköréből összeállított és többször megvalósított óra leírást.

Állampolgári ismeretek

Gazdasági ismeretek

A gazdasági ismeretek általános oktatása sajnálatos módon hiányzik a magyar közoktatás rendszeréből. Mivel célcsoportunk nagy valószínűség szerint nem kapott ilyen oktatást, feltételezhetjük, hogy a mindennapokban a média által is használt kifejezések zöme számukra teljességgel ismeretlen.

Mivel a gazdasági élet, a közgazdaságtani szakszavak és szóhasználat egyre inkább kezd részévé válni életünknek, nagyon fontos, hogy a résztvevők képesek legyenek a gazdasági-pénzügyi kifejezések megértésére. A megszerzett tudást pedig oly módon tudják felhasználni, hogy a mindennapi hírekből, történésekből az őket érintő változásokat, hatásokat képesek legyenek felismerni, és ezután megtenni a megfelelő lépéseket.

Példaként a gazdasági ismeretek modul első foglalkozását mutatjuk be.

Gazdasági és pénzügyi ismeretek 1.

Ráhangelődés:

Feladat megjelölés: *Olvassuk el figyelmesen a szöveget, húzzuk alá azokat a szavakat, melyeket nem ismerünk!*

„A GDP nem elég jó mérőszám, utódjait keresik

2007. 11. 20. 00:00|Gazdaság

A makrogazdasági irányítás univerzális eszközévé vált GDP-mutató elégtelenségéről és kiegészítéséről kezdett kétnapos tanácskozást tegnap több száz szakértő az Európai Parlament brüsszeli központjában. A konferencia előzetes anyaga szerint a nemzetek jövedelemtermelő képességének legfőbb mutatója eddig

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

betöltötte funkcióját, a természeti erőforrásokra kifejtett óriási nyomás miatt azonban szükség lenne a létrehozott fizikai javak mértékén túlmutató jóléti összetevők figyelembevételére. Az előtanulmány szerzői azonban csaknem kivétel nélkül kiegészítő vagy korrekciós indexek felvételéről beszélnek, a GDP-mutató általános feladásáról nincs szó.

A bruttó hazai termék (GDP) eddig főleg az egyszerűségénél fogva tudta betölteni a makrogazdaság – ennek részeként a növekedés és az adóbevételek – tervezésében játszott szerepét. Hiányosságának tartják ugyanakkor, hogy nem tartalmaz utalást a korlátozott természeti erőforrások igénybevételére, ezért a használatával a földi ökoszféra csak úgy lehet tekinteni, mint egy likvidálás alatt álló üzleti vállalkozásra. Emellett nem tudja megragadni a kiterjedt informális gazdaságot, az önkéntes és családi munkát, érzéketlen a technológiai fejlődés tényeire, a humántőke fejlesztését célzó ráfordításokra, és általában az élet minőségét meghatározó körülmények tükrözésére.

A cél – hangoztatja az Európai Parlament által megrendelt előzetes anyag – az lenne, hogy az általános haladást tükröző korrekciókat vegyenek fel a statisztikusok, amelyeket a jövőben ugyanúgy figyelembe lehetne venni a döntéshozatalban és a nyilvános vitában, mint a „jó öreg” GDP-mutatót.”

[http://vg.hu/gazdasag/vg_online/gazdasag - kulfold/071120_gdp_197048](http://vg.hu/gazdasag/vg_online/gazdasag_-_kulfold/071120_gdp_197048)

A diákok által megjelölt egyik ilyen fogalom a „makrogazdaság”. Itt határozzuk meg a fogalmat:

Makrogazdaság

Adott ország vállalkozásai, háztartásai, az állam és a külföldi szereplők közötti erőforrás áramlások összessége. A makrogazdaság legfőbb piacai (ahol a szereplők egymással kapcsolatba kerülnek) az áru piac, a tőkepiac, a munkapiac és a pénzpiac. A makrogazdaság helyzetéről az ezekre a piacokra vonatkozó információk révén következtethetünk (pl. irányadó kamatlábak, infláció, adókulcsok alakulása, változása).

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Természetesen nem a szótári fogalom bemagoltatása a cél. Figyelembe kell vennünk, hogy a fogalom meghatározása maga is új fogalmak bevezetését követeli meg, ezért a lényegét kiemelve érdemes a fogalmat - a csoport felkészültségét figyelembe véve „újraalkotnunk”.

A javasolt meghatározás:

Makrogazdaság: a gazdasági élet azon szintje, ahol vállalatok, az állam(ok) működnek együtt a világban. Szintén javasolhatjuk a mikrogazdasággal való szembeállítás meghatározását (vállalati szintű gazdaság).

Másik megjelölt fogalom: „ökoszféra”. Javasolt meghatározás: élő és élettelen környezet (kőzet, fák, élőlények stb.).

Szintén nagyon fontos fogalom: a GDP. A „bruttó hazai össztermék” meghatározást résztvevőink megtanulni ugyan megtanulják, ha ragaszkodunk hozzá, de számunkra fontosabb, hogy értsék is azt, legyenek tisztában azzal, hogy az a hír, hogy a „magyar GDP a második negyedévben stagnált”, a saját életvitelükben milyen változásokat generálhat.

Hogyan tehetjük ezt meg?

A GDP az ország egy éves teljesítményének mérőszáma, arra használható leginkább, hogy az adott ország előző gazdasági időszakának (negyedév, év) teljesítményéhez hasonlítsuk a lezárt időszakét. Több lett-e vagy kevesebb? Melyik a jobb nekünk, ha nő vagy csökken?

A résztvevőket érintő gondolatmenetet az alábbiak szerint vezethetjük le.

Az állam bevételeit elsősorban adókból szerzi. Adót a cégek és magánszemélyek fizetnek. A cégek akkor tudnak felvenni új munkaerőt, ha fejlődik a gazdaság, több megrendelésük van (ha nő a GDP). Ha csökken a gazdaság fejlődési üteme (csökken a GDP), így a cégek bevétele is, nem tudnak munkaerőt felvenni, sőt rákényszerülhetnek elbocsátásokra is. Az államnak ekkor kevesebb a bevétele, hiszen a cégek kevesebb

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

adót fizetnek (kevesebb a bevételük), az emberek is kevesebb adót fizetnek, hiszen csökkent a fizetésük, vagy éppen meg is szűnt.

Ha az államnak kevesebb a bevétele, kevesebbet tud kiadásokra költeni, így például a szociális juttatásokra, vagy éppen bevételeit úgy tudja növelni, ha újabb adókat vet ki, vagy adót emel.

Természetesen ezt a gondolatmenetet is érdemes a csoportra szabni a szerint például, hogy ki részesül szociális juttatásokban.

A fogalmak tisztázása után keríthetünk sort a tananyag átadására.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Jelentésteremtés

A ráhangolódás során már szóba kerülhetnek olyan fogalmak, kifejezések, amelyekhez hasonlókat a Jelentésteremtés modulrészben akarunk elsajátíttatni.

A jelentésteremtés átadandó ismeretanyagát a makrogazdasághoz kötődő alapfogalmak képezik.

Az **infláció** a közgazdaságtanban az árszínvonal tartós emelkedése. Jele általában π (pi). Az árszínvonal csökkenése a *defláció*. *Árstabilitás* alatt az árak változatlanóságát értjük egy időszakban, ekkor az árszínvonal-emelkedés 0% körüli. A *stagfláció* olyan viszonylagosan magas infláció, amely magas munkanélküliséggel jár együtt.

Az árszínvonal-változás mértékét tekintve beszélhetünk *lassú* (vagy *kúszó*), *vágtató*, ill. hiperinflációról. Kúszó infláció esetén az árszínvonal évente csak néhány százalékkal nő. Vágtató infláció esetén az árak általános emelkedése már két számjegyű.

Az árforradalom óta tudjuk, hogy az infláció egyik leglényegesebb kiváltó oka a gazdaságban jelen lévő pénzmennyiség nagymértékű növekedése. Ez azonban nem jelenti azt, hogy más, a reálgazdasághoz kapcsolódó tényezők nem idézhetnek elő árszínvonal-növekedést. Ilyen tényezők lehetnek például:

- a lakossági megtakarítások csökkenése, illetve a hitelállomány növekedése;
- a foglalkoztatottak lakosságon belüli arányának, termelékenységének, munkaidejének csökkenése;
- a fogyasztási cikkeknek az országból való kiáramlása;
- a külkereskedelmi cserearányok romlása;
- a bankok illegális pénzlétrehozása.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Az elméleti ismeretanyagból elsajátítandó fogalom az infláció fogalma. A cél az, hogy a diákok az inflációt az „áremelkedés” fogalmával legyenek képesek összekapcsolni.

Fontos továbbá annak megértetése, hogy a mindennapi életbe, a köznyelvbe hogyan épül be a fogalom, milyen szövegkörnyezetben szerepel, és attól függően hogyan változik a jelentése.

Ennek elsajátítása céljából olyan szövegen alapuló feladatokat érdemes használni, melyekben a köznyelvben fordul elő a kifejezés.

Például:

„Három hónap után először emelkedett az éves szintű infláció novemberben. Az egy évvel korábbinál 5,2 százalékkal voltak magasabbak a fogyasztói árak, októberhez képest 0,3 százalékos volt a drágulás - derül ki a KSH jelentéséből.

A maginflációs mutató mindössze egy hajszálnyit emelkedett (4,9 százalékról 5 százalékra), ami arra utal, hogy a mostani megugrásért alapvetően a hektikusabb ármozgású, ideiglenes hatásoknak jobban kitett termékek felelnek. Alapvetően kettő ilyen látható első pillantásra is, az egyik az élelmiszer termékkör, a másik pedig az üzemanyag.

Az adatokból annyi biztosan látszik, hogy bizonyos termékeknél továbbra is igen visszafogott az árdinamika. Ilyen például a ruházzkodás és a tartós fogyasztási cikkek köre, itt az árfolyamnak is van befolyásoló ereje. Ebből az tűnik ki, hogy sem az év eleji forintgyengülés késleltetett hatása, sem a kereslet oldali nyomás nincs jelen a magyar gazdaságban - megerősítve ezzel a korábbi hónapok eredményeit.”

Az „infláció” jelentéseként az áremelkedést határozzuk meg. A fogalom értelmezésénél térjünk ki arra, hogy az infláció a gazdaság egy jelensége, amivel nap mint nap találkozunk.

A hírekben található információk értelmezéséhez mondjuk el, mi az infláció számításának módszertana.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Az inflációt a fogyasztói árindex tükrözi. A fogyasztói árindexet a statisztikai hivatal állítja össze előre kiválasztott árucikkek árainak változását figyelve.

Az infláció változásának bemutatására, és a fogyasztó árindex értelmezésére érdemes az alábbi táblázatot használni.

A fogyasztóiár-index (1985–)								
(Előző év = 100,0)								
Év	Élelmi- szerek	Szeszes italok, dohány- áru	Ruházko- dási cikkek	Tartós fogyasz- tási cikkek	Háztartá- si energia, fűtés	Egyéb cikkek üzema- anyagok	Szolgál- tatások	Összesen
1985	106,3	101,7	110,9	105,3	120,9	105,9	109,3	107,0
1986	102,0	105,2	109,4	106,1	103,5	104,9	108,9	105,3
1987	109,2	113,5	109,7	102,3	106,5	106,2	109,0	108,6
1988	115,8	114,3	120,0	108,5	112,8	116,3	117,5	115,5
1989	117,7	111,1	118,2	117,6	111,4	122,4	116,6	117,0
1990	135,2	130,7	123,3	120,8	127,6	128,9	125,6	128,9
1991	121,9	125,1	132,1	131,7	181,0	143,4	141,9	135,0
1992	119,4	119,6	123,0	114,3	143,2	127,2	126,0	123,0
1993	129,2	118,6	116,7	111,0	120,3	121,6	124,1	122,5
1994	123,4	116,4	116,1	111,8	111,7	119,0	120,3	118,8
1995	131,1	120,1	120,2	124,0	150,0	127,3	126,0	128,2
1996	117,3	126,6	125,6	119,2	132,5	125,7	126,4	123,6
1997	117,5	118,9	118,7	108,5	129,9	116,1	119,2	118,3
1998	114,4	115,3	114,1	108,1	117,9	110,7	116,2	114,3
1999	102,9	111,5	110,6	106,6	109,4	114,7	114,8	110,0
2000	109,2	111,0	105,8	101,7	109,1	115,0	109,7	109,8

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

2001	113,8	111,2	105,3	101,0	110,3	104,9	109,8	109,2
2002	105,4	109,7	104,0	98,4	105,5	104,1	106,4	105,3
2003	102,7	110,7	103,0	98,6	107,3	103,9	105,9	104,7
2004	106,5	111,3	103,4	99,4	114,1	103,9	107,6	106,8
2005	102,5	103,3	100,2	97,7	106,2	104,5	105,5	103,6
2006	107,7	103,9	104,1	102,7	106,4	96,0	99,3	104,3
2007	111,5	106,7	101,0	98,7	124,6	104,0	107,4	108,0
2008	110,2	105,6	100,0	99,3	112,7	104,6	105,0	106,1

© Központi Statisztikai Hivatal, 2007

A táblázat segítségével a diákok megállapíthatják, hogy milyen árváltozások következtek be az elmúlt években, külön érdemes felhívni figyelmüket olyan társadalmi események „nyomaira”, mint például a taxis sztrájk.

Reflektálás:

A diákokat közvetlenül érintő jelenségről van szó, a jelenséget közel lehet hozni a mindennapok fogyasztási cikkeinek árváltozásán keresztül, az energiahordozók árváltozásán keresztül.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Lezárás

Az óra végén, bármennyig is jutottunk el a tananyag átadásában, mindig legyen időnk a megtanultak rövid összefoglalására, különös tekintettel a fontosabb fogalmakra. Ezeket a következő óra elején ismételjük át, törekedjünk a bevésésre.

Amennyiben úgy tapasztaljuk, hogy a résztvevők nem értették meg a fogalmat, térjünk vissza a feladathoz, és más szöveg, ill. más példák kiválasztásával segítsük a rögzülést.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Szövegértés-ügyintézés, kérelem

Bevezetés

A szövegértés-ügyintézés, kérelem modul célja gyakorlati segítséget nyújtani a tanároknak abban, hogy a hátrányos helyzetű (jelen esetben a hátrányos helyzethez köthetően szövegértési-szövegalkotási nehézséggel küzdő) résztvevők szövegértési-szövegalkotási készségét minél magasabb szintre emelhessék, és ezáltal elősegítsék a képzésben résztvevők oktatási rendszerbe való továbblépését, illetve munkaerő-piaci (re)integrációját.

A szövegértés, mint készség kulcsfontosságú a résztvevők bármely tantárgyat érintő képzésének eredményes elvégzéséhez, valamint – és ez talán az előzőnél is lényegesebb – a mindennapi életben való sikeres eligazodáshoz. A különféle szerződések, nyomtatványok, határozatok jogi nyelvezetét, szerkezetét helyesen értelmezni elengedhetetlenül fontossá vált napjainkra. Ezen túlmenően hosszan lehetne értekezni a szövegértés és az olvasási kedv összefüggéseiről, illetve az olvasásnak vagy hiányának pszichikai és társadalmi következményeiről.

Az utóbbi időben nyilvánvalóvá vált, hogy a tanulási kudarcok egyik oka, hogy a tanulók nem tudnak mit kezdeni a tanulásuk során eléjük kerülő szövegekkel. A tanulás leküzdhetetlen akadályát képezik a szövegértésben mutatkozó hiányosságok, melyek felszámolása nélkül egyetlen tantárgy megtanulásában sem lehet eredményt elérni.

A modul célja a szövegértési-szövegalkotási kompetenciák fejlesztése. Ezzel szorosan összefügg a kommunikációs készségek fejlesztése is. A fejlesztés célja, hogy a résztvevők képessé váljanak az eredményes tanulásra és növekedjen a hétköznapi kommunikációjuk hatékonysága is.

A célcsoport esetében a szövegértési-szövegalkotási kompetenciák fejlesztése során számítani lehet az alábbi problémákra:

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

- a szókincs szegényessége,
- információgyűjtési gondok,
- a szövegben szereplő információk rangsorolásának problémája (lényeges-lényegtelen),
- nehézség a szöveg háttérközleményeinek felfedezésében és értelmezésében,
- nehézség a szövegben ábrázolt körülmények időbeli és térbeli viszonyainak meghatározásában,
- nehézség a szövegben bemutatott szereplőknek és azok viszonyainak meghatározásában,
- nehézség a szövegben ábrázolt szerepek (magán, publikus) felismerésében, stb.

A szövegértés fejlesztésének gyakorlati lépései

A szövegek feldolgozásához elsőként világos kell, hogy legyen, hogy a csoport egyes tagjai milyen szinten állnak a szövegértés területén. Ennek a felmérésnek az első lépése a modul kezdetén egy szövegértési feladatlap kitöltetése a csoporttal, majd pedig ennek személyre szabott értékelése. A feladatlap értékelése során világossá válik, hogy melyik résztvevő milyen szinten áll, illetve milyen hiányosságai vannak, melyek a fejlesztendő területek és lépések. Valószínűsíthető, hogy a csoport tagjai különböző szinten állnak majd, és ehhez kell igazítani a fejlesztés menetét is.

A modul különböző nehézségű szövegeket tartalmaz, de a legbonyolultabb szövegekhez is lehet olyan kérdéseket szerkeszteni, hogy a különböző szinten álló tanulók is tudjanak vele dolgozni. Nagyon fontos, hogy a szöveggel kapcsolatban felmerült minden kérdés tisztázásra kerüljön, vagy úgy, hogy a tanulók megbeszélése nyomán válik egyértelművé, vagy úgy, hogy a tanár adja meg a választ. Nem maradhat meg nem válaszolt kérdés, ki nem fejtett tartalom.

Lényeges módszertani kérdés, hogy betartsuk a fokozatosság elvét, azaz kis lépésekben haladjunk az egyszerűbbtől a bonyolultabb feladatokig, szövegekig. Ügyelni kell arra, hogy minden diák előtt – még akkor is, ha csoportmunkában dolgoznak – ott legyen az adott szöveg.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

A szövegértési-szövegalkotási órákon feldolgozásra javasolt szövegek gyűjteményén kívül természetesen bármely más szöveg is használható. A szövegekhez kapcsolódó kérdések megalkotásának egyik nagyon fontos szempontja, hogy a válaszok az adott szövegben megtalálhatók legyenek. A szövegen kívüli összefüggéseket a feladat megoldását követő megbeszélésen lehet bemutatni, és ezzel szükség esetén az adott szöveget új dimenzióba is lehet emelni.

A foglalkozások lehetséges struktúrája:

1. Szövegértési feladatok elvégzése
2. A feladatlapok személyre szóló értékelése
3. A szövegértési gyakorlatok végzése, ezek ellenőrzése, értékelése
4. A szöveggel kapcsolatos kérdések megbeszélése, esetleg vitája

A kivitelezés lehetséges módjai:

- frontálisan egyéni munkával, majd közös szövegfeldolgozás és ellenőrzés keretében a megoldások összevetése, értékelése;
- csoportmunkában – csoportonként külön szövegekkel, ekkor a 2-4 fős csoport közös feladatmegoldást végez;
- preparálatlan (szómagyarázat nélküli) szövegek feldolgozása – segítségül felhasználható eszközök: szótárak, internet (ezek használatának gyakorlása);
- preparált (szómagyarázatokkal ellátott) szövegek feldolgozása;
- hosszabb szövegekből vázlat készítése egyéni és csoportmunkában is lehetséges;
- egyes szöveg jelentésével, tartalmával kapcsolatos vita, tapasztalatok megosztása.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Szövegértés óra

A Férfi

Ráhangelődés:

Az órán a férfi nemi és társadalmi szerepéről, a férfihoz és a férfiassághoz kötődő fogalmakról lesz szó. Kötetlen beszélgetés során kérdezzük meg a résztvevőktől, hogy mit tartanak jónak és mit rossznak a férfiakban?

Feladat: Olvasd el figyelmesen a szöveget!

Allan és Barbara Pease: Miért hazudik a férfi? Miért sír a nő?

(részletek)

Évezredekken keresztül a férfiak a nap végén hazatértek a vadászból, és az estét azzal töltötték, hogy a tüzet bámulták. Egy férfi hosszú ideig el tudott üldögélni ebben a réveteg állapotban a barátaival egy hang nélkül, s a többi férfi sem várta el tőle, hogy megszólaljon, vagy, hogy osztozzon az érzelmeiben. A férfiak számára ez a feszültségoldás értékes formája volt, így töltődtek fel a másnapi tennivalókra. A modernkor férfija is szívesen bámulja a nap végén a tüzet, de már olyan eszközök bevonásával, mint a sajtó, a könyvek, a távkapcsolók.

A férfiak csatornkapcsolgatását mindenütt minden nő szívből gyűlöli. Az elterjedt vicc szerint sokan távkapcsolóval a markában szeretnék eltemetni férjüket.

Ha egy nőt aggaszt egy probléma, ki kell beszélnie magából, hogy valamennyire is megkönnyebbüljön. A nők sokszor próbálnak beszélgetni a férfiakkal, ám a férfiak újságot olvasnak, a csatornák között barangolnak, és nem reagálnak az elhangzottakra, amiért gyakran éri őket provokáció „Mit mondtam az

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

előbb?”, kérdezik a nők. Legnagyobb csalódásukra a férfiak rendszerint tudnak válaszolni, mivel figyelmüket a távkapcsolóra irányították, ám a szavakat regisztrálták.

A férfiak munka után szívesen beülnek a barátaikkal egy-két óracsákra egy italra, otthon pedig a nők mindig meglepve hallják, hogy a férjük szinte semmit sem tudott meg a többiek magánéletéről. Ennek az oka, hogy a férfiak ezt a tevékenységet úgy élik meg, mintha a tüzet bámulnák.

Órákat töltenek együtt horgászással, golfozással, a kártyasztalnál vagy a futballmeccsen anélkül, hogy sok mindent mondanának egymásnak. Ha pedig beszélgetnek, akkor tények – eredmények, megoldások, válaszok – kerülnek szóba, vagy pedig különféle ügyekről és eljárásokról cserélnek információt. De csak ritkán esik szó köztük emberekről, emberi érzésekről. A férfiak agya eredményorientált, és rendszerint nem vesz tudomást az érzésekről és az érzelmeikről.

A leedszi egyetemen egy felmérés során azt kutatták, hogy a férfiak miért térnek be munka után egy italra a kocsmába:

- 9,5 % szeszes italt fogyasztani
- 5,5 % nőekkel ismerkedni
- 85 % feszültséget oldani

A férfiak úgy oldják a feszültséget, hogy kikapcsolják az agyukat, és valami másra gondolnak. Ezért ülnek be szívesen egy csöndes italra – aki nem akar, annak nem kötelező beszélni. Ha a férfi barátok nem beszélgetnek, az nem nézeteltérésre utal: pusztán csak a tüzet bámulják. A Massachusettsi Közkórház agykutatói „szép” nőkről készített fényképeket mutattak heteroszexuális férfiaknak, és arra az eredményre jutottak, hogy ezek a képek az agynak ugyanazokat a területeit aktiválják, mint a kokain és a pénz.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Szövegfeldolgozás:

Feladat:

1. Válaszoljatok a szöveghez kötődő alábbi kérdésekre!

A,

Mikor jöttek haza a vadászból a férfiak?

Mit csináltak utána?

Miért?

Mivel ütik el a férfiak az időt manapság?

B,

Milyen a férfiak agya?

Mit jelent az, hogy heteroszexuális?

Miről beszélgetnek a férfiak?

Hány percre ülnek be egy kocsmába a férfiak?

C,

Százból hány férfi megy be ismerkedni egy kocsmába?

Mi tölti be manapság a tűz szerepét?

Hogyan gondolkodnak a férfiak TV-nézés közben?

Hol végezték a vizsgálatot?

2. Alkossatok párokat! A fenti szöveg segítségével (és a saját tapasztalataitok alapján) írjátok le, hogy milyen párbeszéd zajlik le a férfi és nő között a TV nézése közben! A legjobbat játsszátok is el!

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Tanításmódszertan

A jelenleg alkalmazott és a célcsoportunk szempontjából alkalmazható óravezetési módszerek közül néhányat kiemelve ismertetünk. A csoportosítást elsősorban a pedagógus tevékenysége szerint, illetve a diákok, mint befogadó fél szempontjai szerint tehetjük meg.

A frontális munka

A frontális munka olyan szervezési mód, amelyben az együtt tanuló/tanított diákok tanulási tevékenysége párhuzamosan, egy időben, gyakran azonos ütemben folyik a közös oktatási célok érdekében.

A frontális munkára jellemző, hogy a tanulás lehetőségét azok számára biztosítja csak, akik tudnak és akarnak is részt venni a tanulási folyamatban. Elmondható továbbá, hogy eltérő a tanulók érdeklősége, részvételük intenzitása az eltérő személyiségükből fakadóan, így teljesítményük is különböző lesz.

A tanítási alaphelyzet:

- a pedagógus szerepe
 - ő a tudás forrása
 - külső fegyelem biztosítója
- a diák szerepe
 - közvetített ismeretek befogadása
 - külső szabályok betartása, engedelmesség

A frontális óravezetés alaphelyzetében az óra központja a pedagógus, mind az átadott tartalom, mind az óra formája szerint. Két részre osztható a tanulók csoportja is, egyrészt lesznek a motivált, résztvevő diákok, akik a tanárral is jól kommunikálnak, ebben a szituációban jobb eredményeket lesznek képesek elérni. Másrészt lesz a tanárral együtt haladni nem tudók vagy nem akarók csoportja, akik emiatt nem kommunikálnak a tanárral, és általában rosszabb eredményeket is érnek el. Összehasonlításképpen a reformpedagógiák ezzel szemben az egyének különbözőségét és megkülönböztetését veszik figyelembe (differenciálás), és építenek is arra, ezért elvetik a frontális munkát. Ugyanakkor a frontális munka általában a magyarországi oktatás *leggyakrabban alkalmazott szervezési módja, mert:*

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

- módot ad a pedagógusnak a saját szerepének kihangsúlyozására,
- a pedagógus leginkább ezzel a modellel találkozott, ez számára követhető minta,
- ez a szervezési mód teszi lehetővé a leggyorsabb tanítást, így lehet az “anyag végére jutni”,
- a tömegoktatás a frontális munkával a legolcsóbb,
- nagy osztálylétszám esetében nehéz más módszert alkalmazni,
- sok esetben megadja a pedagógusnak az együtt haladás látszatát, így a sikeres előrehaladás látszatát is.

Ugyanakkor el kell mondani, hogy a frontális tanítás jól alkalmazható *homogén tanulócsoporthoz*, megközelítően azonos tudásszintű tanulók esetén, vagy akkor, ha teljesen új tananyagot adunk át.

Fontos lehet emellett, hogy ekkor az egész tanulócsoporthoz egységes csoportként kezelése az összetartozást is erősíti, különösen akkor, ha a tanár személye nem örvend nagy népszerűségnek.

Eredménye emellett a spontán differenciálódás, miszerint egyszerre tapasztalhatunk kiugró teljesítményeket csakúgy, mint lemaradással fenyegetett diákokat.

A frontális munkát kísérő jelenségek:

“kettős színpad” (Jürgen Zinnecker):

- *elülső színpad*: fő események: tanár tanít, diákok figyelnek, jelentkeznek, válaszolnak, gondolkodnak
- *hátsó színpad*: oktatást követni nem tudó vagy nem akaró gyerekek, akik ténylegesen is hátul vannak a fizikai térben, elbújva mások mögé végzik itt “melléktevékenységüket”: leveleznek, álmodoznak, leckét írnak, szundikálnak, stb.

Amint valamilyen melléktevékenység az elülső színpadra kerül, mert a tanár reagál rá, megszakítja miatta a tanítási-tanulási folyamatot.

A melléktevékenységek okai lehetnek:

- unalom,
- nehézség a tananyaggal,

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

- a melléktevékenység végzésében talált öröm,
- a tanár iránti ellenszenv kifejezése,
- kielégítetlen alapszükségletek,
- “valamivel ki kell húzni óra végéig”,
- motiváció hiánya.

A melléktevékenységek kialakulása, megjelenési formái, intenzitása, kiterjedése nagyban függ a tanár személyiségétől (lásd fenn).

E szempontból hátránya a frontális óravezetésnek, hogy egyszerre szükséges figyelemkoncentráció és figyelemmegosztás különféle tevékenységterületeken. A tanárnak sokszor kell fegyelmezővel foglalkoznia az órán. A frontális munkaszervezés lehetőséget ad arra, hogy a tanár hozzá nem értését palástolja, leginkább alkalmas arra, hogy a felelősséget a tanulókra, a körülményekre hárítsa, akár indokolt ez, akár nem.

A differenciált oktatás

A különleges bánásmódot igénylő (a hátrányokkal és előnyökkel rendelkező) résztvevők iskolai oktatása az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, azokhoz alkalmazkodó oktatás.

A differenciált oktatásban az egyéni sajátosságokkal rendelkező diákok párhuzamosan végezhetnek testre szabott feladatokat. Előfeltétele, hogy a tanító ismerje a tanulók egyéni jellemzőit (kéességeiket, előzetes ismereteiket, motiváltságukat, munkavégzésüket, együttműködő képességüket, szociális háttérüket, társas helyzetüket), hiszen ennek megfelelően végezhet differenciálást a tanórákon.

A differenciált csoportmunkával lehetővé válik, hogy az egyes tanulók olyan feladatokat kapjanak, melyek számukra erőfeszítést jelentenek, azonban ennek ellenére meg tudják oldani azokat. Ez sikerélményt jelent a résztvevőnek, és ösztönzi a további munkára. El kell döntenünk, hogy mi a munka célja: a felzárkóztatás, a jobb képességűek aktiválása és további fejlesztése; avagy a képességfejlesztés.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

A tanulók 3-6 fős csoportokba (csoportmunka) szerveződnek önként, vagy a tanár irányításával. Differenciált csoportmunkának azt a tanulásszervezési módot tekintjük, amikor a tanár homogén csoportokat alakít ki. Ilyenkor a csoportok általában különböző feladatok megoldásán dolgoznak. A tanár kioszthatja a részfeladatokat érdeklődés vagy tudásszint szerint is, de választhatnak maguk a diákok is, vagyis a differenciálás a csoportok között történik.

Kooperatív csoportmunkáról beszélünk akkor, ha a tanulók heterogén összetételű csoportokban dolgoznak, és a feladat megoldása éppen az egyének közötti különbségek kihasználására épül. A csoportos tanulás korábban már említett előnyei mellett ez a módszer jelentősen hozzájárul a tanulók reális önismeretének alakulásához, és fejleszti toleranciájukat is.

Fajtái:

- minden csoport ugyanazt a feladatot kapja, de a csoportokon belül differenciálunk valamilyen szempont szerint,
- minden csoport más feladatot kap.

A munka végeztével a részfeladatokat összegezniük kell a résztvevőknek, majd beszámolnak a levont általánosításokról. Eközben közöttük kölcsönös függési, felelősségi és ellenőrzési viszonyok jönnek létre. A tanulók megtanulják türelemmel végighallgatni a másikat, egymás között felosztani a munkát. Találkozhatnak konfliktusokkal, és sok esetben kialakulhatnak viták ebben a munkaformában.

Felmerülhetnek azonban csoporton belül olyan problémák, amikor a tanulók nem tudnak hatékonyan együtt dolgozni.

Ez előfordulhat, amikor:

- a csapatok között ellenségeskedés, versenyhelyzet alakul ki,
- egyes tanulók ellen fordul a csoport,

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

- a csoport tudatosan a szabályok ellen cselekszik,
- népszerűvé válik a zavaró viselkedés.

Ezen esetekben a további munka megkezdése előtt fel kell oldani a konfliktust.

A differenciálás hátrányai: nagy csoportlétszám esetén nehezen alkalmazható, emellett jelentős túlmunkát igényel a tanár részéről.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Fegyelmezés

Minden korosztálynál, minden tanulócsoporthoz előfordul, hogy a résztvevők figyelme elkalandozik a tanórai anyag elsajátításáról, sőt ezen túlmenően áthágja a kommunikációs tér határait.

Mint ahogy erre már kitértünk, a tanárnak erre mindig reagálnia kell.

Fegyelmezetlenség esetén a tanár mindig gondolja végig az azt kiváltó okokat, és aszerint cselekedjen. Kérdezze meg a résztvevőt, mi az oka tettének, mit szeretne tenni, és közösen állapodjanak meg a teendőkről. Például, ha a tanuló hiperaktív, akkor menjen ki az óráról, sétáljon, majd jöjjön vissza később, ha WC-re kell mennie, tegye meg, ha nézeteltérése van valamely társával, beszéljék meg röviden egymás személyének és véleményének tiszteletben tartásával, stb.

A fegyelmezetlenség megítélése

„Nyilvánvalónak tűnik, hogy a fegyelmezetlenséget, mint normaszegő viselkedést mindenekelőtt az iskolai és osztálytermi normarendszer jellegének függvényében kell megítélni. Ez a megítélés a legtöbbször erkölcsi szempontok alapján, a „jó-rossz” skála síkján történik. Olykor azonban szociális (hasznos-haszontalan), orvosi (normális-abnormális), intellektuális (racionális-irracionális), logikai (igaz-hamis), axiológiai (értékes-értéktelen) vagy esztétikai (szép-csúnya) kritériumok figyelembe vétele alkotja a megítélés alapját. Amennyiben a különböző iskolákban gyakorta (akár mennyiségi, akár minőségi szempontból) eltérő normarendszereket találunk, könnyen megtörténhet, hogy egy bizonyos tanulói cselekvést vagy viselkedést egyes iskolákban fegyelmezetlenségnek könyvelnek el, más iskolákban pedig nem.

A gyakorló pedagógusok által felállított követelményrendszer között is nagy különbség van, ami ugyancsak a viselkedés-megítélés különbözőségéhez vezet (hisz van olyan tanulói megnyilvánulás, amit egyes pedagógusok helytelenítnek, mások azonban elfogadhatónak tartanak). Az iskolai rendszabályok skálája is jelentős mértékben befolyásolja egy-egy viselkedés megítélését, mert hiszen ha az iskolai szabályok nagy mennyiségével állunk szemben, akkor jóval nagyobb annak valószínűsége, hogy egy adott

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

gyermeki viselkedést fegyelmezetlenségként könyvelnek el, és fordítva, egy működésében alacsonyabb szinten szabályozott iskolában vagy osztályban a fegyelmi kihágások mértéke alacsonyabb lesz. Nagy kihívásnak tekinthető (akár egy oktatási rendszer, akár egy iskola, akár pedig egy osztály vonatkozásában) az optimális mennyiségű szabály, norma és követelmény megállapítása.”⁴

Általánosságban elmondhatjuk, hogy a tanulók fegyelmezettsége-fegyelmezetlensége szorosan függ az oktató tág értelemben vett fegyelmetől (pontosságától, rendszerességétől, felkészültségétől, céltudatosságától stb.) is, továbbá a képzés színterén uralkodó viszonyok demokratikus jellegétől, a kommunikációs tér szabadságfokától, a tanítás minőségétől, az oktatási tevékenység-kínálattól, a tanulók létszámától, korától. Ugyanakkor egyes jellegzetes családi nevelési körülmények, változatos szociális problémák vagy betegségek favorizáló tényezői lehetnek a résztvevők képzési szabályokat megsértő viselkedésének.

⁴ <http://www.oracler.ro/fodlink/iskolai%20fegyelem.html>

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Értékelés

Értékelés nélkül nehezen képzelhető el pedagógiai folyamat.

Az értékelésnek különféle céljai lehetnek. Az értékelés tárgya általában állandó, ugyanarról (a résztvevő teljesítményéről, személyiségéről) van szó.

Az értékelés célja sok esetben a minősítés, a szelekció. Elvárás a résztvevő felek szempontjából, hogy egyrészt megbízható, mindenkire érvényes adatokat szolgáltatson az értékelés; másrészt a motiválás eszközeként személyre szólóan, a korábbi eredményhez képest elért haladást kell dokumentálnia.

Az oktatás minősítésének leggyakoribb formája a valamilyen skála szerinti osztályozás. Az osztályozás hasznosságáról, illetve használhatóságáról megoszlanak a vélemények.

„*M. Nádasi Mária* rendszerezi azokat a szempontokat, amelyek miatt az osztályozást nem tartja alkalmasnak az értékelésre: pedagógiai-lélektani (izgalom, jegyekért tanulás), szociálpszichológiai (szubjektivitás), mérésmetodikai (becslés, relativitás, összehasonlíthatatlanság) és pedagógiai (a fejlődésre vonatkozó információtartalom hiánya) okokat sorol meggyőzően. *Korom Erzsébet* ehhez azt teszi hozzá, hogy „A tanárok jelentős része nincs tisztában a pedagógiai értékelés alapfogalmaival, azok funkciójával és alkalmazási lehetőségeivel. Ösztönösen osztályoznak, a tanuló teljes személyiségét figyelembe véve egy bonyolult elvárásrendszer alapján.” Bár magyar szerzők véleményét idéztem, ez a probléma nemcsak nálunk jelentkezik. Sok éve már, hogy Franciaországban *Bourdieu* elvégezte azóta elhíresült szociológiai kísérletét a Sorbonne-on, melynek során a professzorok tudta nélkül, miniszteri engedéllyel ugyanazokat a dolgozatokat két egymást követő évben ugyanazoknak a professzoroknak adták oda megítélésre. Az eredmény lesújtó volt.”⁵

⁵ Ranschburg Ágnes: Az iskolák értékelési-mérési gyakorlata és a kompetenciák. Új Pedagógiai Szemle. 2004. május. <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00080/2004-03-ta-Ranschburg-Iskolak.html>

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

A felnőttképzésre, különös tekintettel a hátrányos helyzettel bíró diákokra, kiemelten igaz, hogy a teljesítményük értékelése, mérése folyamán kiemelt figyelmet kell fordítani a saját teljesítmény minél pontosabb mérésére. A motiváció kapcsán már beszéltünk a pozitív visszajelzés, az állandó értékelés fontosságáról, most ezt azzal egészítenénk ki, hogy az értékelést, mint eszközt célszerű felhasználni a tanulói motiváció kapcsán.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy résztvevőink minden bizonnyal koptatták már a magyar közoktatás valamelyik intézményének padját, és találkoztak az osztályozással. Az ezzel kapcsolatos fogalmak, az „egyes”, a „megbukás”, „felelés”, stb., mélyen beivódtak emlékezetükbe, és ezt akárhány év kihagyás sem tudja kitörölni egyik pillanatról a másikra. Érdemes tehát ezektől a modellektől eltekinteni, és egy olyan értékelést bevezetni, mely ettől eltér, de -fontos!- viszonyítható az ötfokozatú osztályozáshoz.

Vezessünk be százalékos értékelést, de egyben adjunk mindig lehetőséget arra, hogy „szorgalmi” feladat megoldásával a diákok feljebb tudják tornáznai dolgozatuk, tesztjük értékét. Ez ahhoz vezet, hogy a maximális 100%-ot meghaladó eredmények fognak születni, de ösztönzőleg hatnak a teljesítményre, és a negatív visszacsatolást, a csalódást és a sikertelenség érzését is jelentősen csökkentik.

Az értékelés szubjektivitása, személyreszabottsága meghatározó a képzés szempontjából, de felmerül az igény, mégpedig a résztvevők részéről az objektivitásra is. Kimondva, kimondatlanul is igaz, hogyha nem is az egész csoport, de a résztvevők egy része teljesítményét a többiekéhez fogja mérni. Számít tehát az, hogy ki „hányast kapott”, milyen eredményt ért el.

Ennek a versenynek a negatív hatásait lehet kiküszöbölni egy komplexebb értékeléssel, mikor az írásbeli értékelést kiegészítjük egy, a személyreszabottság szempontjait figyelembe vevő szóbeli értékeléssel. Ebben kifejthetjük a teljesítmény értékeit, eredményességét, és kihangsúlyozhatjuk a korábbi teljesítményhez képest történt előrehaladást.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Itt kell említést tennünk, elsősorban eredményeket torzító és az értékelést megnehezítő hatása miatt a puskázásról is.

Mióta létezik iskola és számonkérés, azóta létezik puskázás is. A legtöbb résztvevő találkozott már az „eredménykiegészítés” ilyen módjával, és biztos, hogy minden tanár is. Mit tegyünk, ha puskáznak diákjaink, akár nyíltan, akár burkoltan?

Különbséget tehetünk aszerint, hogy valaki puskát, tehát valamiféle segédletet állított össze, nem kevés időt és energiát befektetve, és ezáltal átnézte, kivonatolta a tananyagot, vagy füzetet, könyvet használva próbálta javítani a teljesítményét.

A puskázást tiltani, ellene küzdeni néha sziszifuszinak tűnő küzdelem. Megszüntetni nem fogjuk tudni, az elrettentő intézkedésekkel magunkat, a tanárt tehetjük nevetségessé, amennyiben sikeresen fülelünk le egy „elkövetőt”, a szankcionálás tehet minket népszerűtlenné. Mit tehetünk tehát?

A legcélszerűbb elfogadni, és beépíteni az értékelésbe. Itt elsősorban arra az elvünkre támaszkodhatunk, miszerint minden résztvevőt önmagához mérünk. Eszerint a puskázással mindenki magát csapja be, hiszen saját teljesítményét torzítja, és amennyiben szembesítjük vele, rádöbben(het), hogy így nem tudja meg valójában azt, hogy mennyit tud, és ez a tudása valójában mennyit is ér.

Természetesen felhívhatjuk a résztvevő figyelmét, hogy kerülhet olyan helyzetbe élete során, amikor nem lesz lehetősége a puskázásra, és ekkor nem fogja tudni előhívni saját ismereteit, hiszen nem lesz benne gyakorlata, és persze ismeretek sem állnak majd rendelkezésére.

Mondhatjuk azt is, hogy a saját magunk által elkészített puska engedélyezett, és ezt bevonhatjuk az értékelésbe, összevonva azt az elkészített feladat értékelésével. Ezzel azt a célt is elérhetjük, hogy a diákok elsajátítják a kivonatolás, a vázlatkészítés módszereit is.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Azt mindenképpen látnunk kell, hogy közös munkánk kezdetekor elsősorban a régi beidegződések fognak hatni, ezért a puskázással kapcsolatos álláspontunkat mihamarabb állítsuk fel, és fokozatosságra törekedve fogadtassuk el a résztvevőkkel.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Család szerepe

Manapság egyre kiélezettebb a vita, hogy a nevelés szemszögéből kinek van fontosabb szerepe: a családnak vagy az iskolának. Nem tekinthetünk el a család szerepétől a tanulók nevelése, s ami legalább olyan fontos, motivációja szempontjából sem.

A felnőttképzésre fordítottan igaz ez az állítás, mivel természetesen a család motiváló szerepet is betölthet, tanulásra serkentve a résztvevőt, ugyanakkor számos esetben a családi körülmények korlátozhatják is a tanulási folyamatot.

Felnőtt korúak, különös tekintettel az édesanyák esetében igaz az, hogy napjuk minden percét a gyerekekkel való foglalatosság tölti ki. Ezért lehet szerencsés, ha saját képzésünket összekapcsoljuk azokkal az igényekkel, melyek a résztvevők gyermekei részéről fogalmazódhatnak meg, akarva-akaratlanul.

Amennyiben például *A légy jó mindhalálig* vagy éppen a *Kincskereső kisködmön* a gyerek kötelező olvasmánya, mi is választhatjuk szövegértés témájaként e két művet, és írhatunk feladatképpen belőle olvasónaplót. Különösen igaz lehet ez verselemzésre, mely célcsoportunk esetében nehéz, ha nem megoldhatatlan feladatot jelent a felelősségteljesen segíteni akaró szülő számára.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Mivel kerülhetünk szembe az órán?- Megoldási javaslatok

Egy tanóra keretein belül szinte bármi megtörténhet, és a felelős személy, akinek valamiféle megoldási javaslattal kell azonnal előrukkolnia, a tanár. Természetesen itt nem arra gondolunk, amikor rosszul lett esetén mentőt kell hívni, bár az eljárásrendet és a ránk vonatkozó törvényi szabályozást mindig érdemes ismerni, hanem azokra a szituációkra, melyek a tanár-diák viszonyban keletkezhetnek. Itt természetesen nem minden esetben alkalmazható, általános bölcsességeket sorolunk fel, hanem megoldási lehetőségeket, melyek segítséget nyújthatnak.

Tanár-diák konfrontáció

Az egyik legmeglepőbb hatást tudja okozni, ha az összes résztvevő valamilyen okból a tanár ellen fordul. Ez általában abban nyilvánul meg, hogy nem hajlandók a tanárral együttműködni az órán.

Megoldás

Célszerű elsőként a konfliktusforrást felderíteni, hiszen lehet, hogy nem is tanár személye ellen van kifogásuk, hanem esetleg egy, az órán kívüli dolog kavarta fel őket. Ezt követően olyan feladatot kell nekik adni, vagy olyan beszélgetést kezdeményezni velük, mely mindenkit érint és mindenki bevonódik a közös munkába. Az eredetileg tervezett feladatokat csak ezt követően érdemes elővenni, ha még lesz erre egyáltalán idő.

Résztvevők közti konfrontáció

Előfordulhat, hogy egy, az óra előtt kezdődött konfliktus belenyúlik az órába, akár a tettegességig fajuló veszekedést kiváltva két résztvevő között.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Megoldás

Elsőként a résztvevőket különítsük el egymástól, majd kezdjük meg az eset megbeszélését. Erre jó eszköz a szerepjáték, melyben két résztvevővel, adott esetben a sértettekkel (de ekkor a szerepeket megcserélve!) játszassuk el a konfliktust és tárjuk fel az odavezető okokat.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Baptista Szeretetszolgálat E.J.SZ által megvalósított projekt.

Felnőttképző szervezet: Országos Tranzitfoglalkoztatási Egyesület

Felnőttképzési nyilvántartási szám: **00015-2009**

Intézményakkreditációs lajstromszám: **AL-2222**

Programakkreditációs lajstromszám: **PL-5673**

4025 Debrecen, Simonffy utca 54.

Tel/fax: +36 52/474-127

e-mail: baptistatamop@gmail.com

Modulzárás

A képzés és a tantárgyi modulok befejezésekként szóbeli vizsgára kerül sor. A vizsgán a résztvevők számot adnak felkészültségükről és tárgyi tudásukról. A sikeresen letett vizsga után tanúsítványt kapnak a képzésben való részvételükről.

A vizsga pedagógiai célja azonban ezen túlmutat. A célcsoport tagjai nehezen szólalnak meg idegenek előtt, nem szoktak hozzá önálló véleményük kifejtéséhez, különösen, ha stresszhelyzetben vannak.

A vizsgaszituáció ezt a szituációt segít oldani, bebizonyítja számukra, hogy képesek megfelelni a követelményeknek, és ezáltal felkészíti őket olyan helyzetekre is, melyekkel akár munkahelykeresés, személyes elbeszélgetés során szembesülhetnek.